

במקום פתח דבר :
"רווח וצדקה" או "רווחה וצדק" – דילמת המשפטנות של
יעקב וינרוט

מאת

יובל אלבשן*

א. וינרוט כנחשון משפטני

עבור אלפי בוגרי ותלמידי הפקולטה למשפטים בקמפוסים החרדיים של הקריה האקדמית אונו,¹ ד"ר יעקב וינרוט ז"ל היה הרבה יותר מאשר אקדמאי מבריק, פרקליט צמרת וידען בין-תחומי, כפי שהרבו לתארו לאחר פטירתו.² עבורם היה וינרוט, קודם לכול, נחשון מודרני ופורץ דרך, מי שסלל את השבילים שבהם הם צועדים. שבילים שלא רק קירבו את החברה החרדית לעולם המשפט אלא גם את עולם המשפט אל החרדים.

כמי שצמח בחצרות האליטה החרדית, ישיבות פוניבז' ומיר, והיה מכובד ומקובל על כל מנהיגיה, לרבות הקיצוניים שביותר, העובדה שווינרוט נע ונד לאורך חייו בין עולם התורה לבין עולם המשפט נתנה לגיטימציה גם לפרחי המשפט בני התורה לחצות שוב ושוב את הגבולות בין העולמות, הדומים במובנים רבים. מעמדו הבכיר בשני העולמות גם יחד ומעבריו הבלתי-פוסקים הביאו לכך שבאזורים רבים היטשטש קו הגבול הלכה למעשה, והמעבר הפך מבלתי-אפשרי וחרוג לטבעי ולא מורגש.

וינרוט הילך בין העולמות השונים לא במקרה ולא כדרך אגב. באופן מודע הוא ביקש לשמש עיניים למשפט הישראלי בתוך העולם החרדי מחד גיסא ופה בעולם המשפט למגזר החרדי מאידך גיסא. בדעת המיעוט שכתב בדוח ועדת טל שדנה בגיוס בני הישיבות, העיד על עצמו כי "אין הוא אלא בבחינת 'חמור הרובץ בין המשפתיים', אשר זכה וזוכה לשמוע קול עדרים, ובגין היות רגלו האחת בתוך חמישים אמה ורגלו האחת מחוץ לחמישים אמה, יכול אולי לדלות מהכא ולהשקות התם".³

* דקן הפקולטה למשפטים, הקריה האקדמית אונו.
1 לתיאור על אודות שני הקמפוסים החרדיים שמפעילה הקריה האקדמית אונו באור יהודה ובירושלים מאז שנת 2004, ראו <https://bit.ly/36xCdAl>.
2 ראו למשל חן מענית "משפטן מחונן, פילוסוף, ידען רב-תחומי, הסגור האולטימטיבי: עו"ד יעקב וינרוט הלך לעולמו בגיל 71" גלובס (16.10.2018).
3 עינת ברקוביץ ושושנה חן "קרעתי עליכם קריעה" ידיעות אחרונות – 7 ימים 21 (26.2.1999).

ככזה, הוא לא היסס למתוח ביקורת חריפה על שני העולמות. כך למשל, טען כי

יש במערכת המשפט שופטים שהשנאה שלהם כלפי היהודי החרדי היא כל כך גדולה, שהם מתרגמים אותה לאי אמון. יש תיקים שהלקוח שלי הוא חרדי [...] אני אומר ללקוח בוא נתפשר כי אני הסתכלתי עליו עם זקנו הפרוע והקפוטה המלוכלכת ואמרתי לו: תשמע אני מכיר את השופט שלך. הוא לא יאמין לך כי הוא רואה את הספקולנט הנצחי, הרמאי הנצחי. אז התפשרנו. אני יודע שאי אפשר להוכיח שבגלל החרדיות באה העוינות – אבל אני חי את העולם המשפטי [...] אני קורא את הסבטקסט בצורה מאוד שקופה, ואני מרגיש את התיעוב. מרגיש אותו [...] ⁴.

מנגד, גינה וינרוט בתוך העולם החרדי את אלה שכינו את נשיא בית המשפט העליון אהרן ברק בכינויי שטנה כמו "צורר היהודים". בקול רם הוא טען שזו "בושה וחרפה. יש לי הרבה ביקורת על המחנה שלי. הצד החרדי עושה שטויות, עושה מעשים של חילול שם שמיים".⁵ אלה רק מקצת הדוגמאות לביקורת-אוהב אמיצות שנתן וינרוט לשני עולמותיו.

לא היו אלה רק דבריו ותוכנותיו שהפכו את וינרוט למודל לחיקוי לאותם בני תורה שביקשו להיכנס לאוהל של משפט. היו אלה גם מיהותו, מהותו ואורחות חייו. כך, למשל, במסגרת אחד הקורסים שאני מלמד בקמפוס החרדי, קורס שעוסק ב"משפט ותיקון עולם", אני מקרין בכל מחזור את הריאיון הטלוויזיוני האחרון שהעניק וינרוט בחייו. הריאיון שערכה עימו ד"ר אילנה דיין, שהוא חלק מהסרט "החשבון והנפש" במסגרת התוכנית "עובדה", הוגדר מראש כריאיון אחרון וזאת בשל מצבו הרפואי הקשה של וינרוט וזמנו שהלך ואזל למרבה הצער.⁶ וינרוט דיבר באופן חשוף, אמיץ וכן ובעיקר – נוקב בצורה אכזרית כמעט כלפי עצמו. וינרוט לא היה חייב להתראיין, ודאי לא במעמדו הציבורי הרם. ובכל זאת, הוא חשף את כל מכאוביו וקרביו המתהפכים כדי להציב מראה ואמת חשובות בפני פרחי המשפט, על מנת שהם יבינו עד כמה קשה מלאכת הסנגור ומה המחיר המצפוני שהיא גובה.

בכך תרם וינרוט תרומה אדירה לתיקון המקצוע שלנו והוא עשה זאת כפי שהוא עבד כל חייו, תוך שהוא לא מוותר לא לנו ולא לעצמו ולו על תג אחד. בשיעור שלאחר הקרנת הריאיון ביקשתי לנהל דיון על אמירותיו ועל הדילמות האתיות שחשף, אולם הסטודנטים התרכזו בהערותיהם בדבר אחד: בעובדה שמאחורי הכיסא במשרדו (שם צולם הריאיון) ניצב ארון הספרים היהודי כפי שיש בבתיהם וכי על שולחנו רחב הידיים היו פתוחים ספרי גמרא ופוסקים. וינרוט פתח חלון לביתו, וזה נראה דומה להפתיע לביתם שלהם. הדבר ריגש אותם והפך עבורם למודל: "כך ייראה גם המשרד שלי", אמרו לי כמה מהם בכל הקרנה מחדש ודומני כי זה מספר הכול.

תחושת השייכות גברה כשלמדו הסטודנטים כי במענה להצעת הנשיא ברק לווינרוט להתמנות לשופט עליון, הוא ענה כי אינו יכול. וינרוט נימק את סירובו כך:

4 "הבנת הנקרא" ידיעות אחרונות – 7 ימים (13.3.1999).

5 שם.

6 אילנה דיין וגלעד טוקטלי "החשבון והנפש" Mako – עובדה (9.11.2017) <https://bit.ly/2PSCCVy>

כאשר יגיע בפניי מקרה שבו תהיה התנגשות בין המשפט האזרחי לבין המשפט הדתי, אני כשופט אצטרך לתת עדיפות למשפט האזרחי כמתבקש משופט מקצועי על פי אמות המידה המקובלות – וזאת לא אוכל לעשות. נכון שאני נתון בין שני העולמות אבל אני שייך רק לאחד מהם – לעולם הדתי. לא אוכל למלא את התפקיד, תודה שחשבת עלי. ⁷

ב. וינרוט כמודל למעורבות החברתית של המשפטן

כמשפטן שהוא קודם כול חרדי, החדיר וינרוט לתוך עולם המשפט את מודל הצדקה החרדי. מודל שלפיו הצדקה אינה מעשה רשות אלא מן המצוות הגדולות שבתורה, אשר נאמר עליה כי "שקולה צדקה כנגד כל המצוות".⁸ ביהדות ברורה ההפרדה בין המעשה המשפטי לבין הצדקה, תוך הדגשת עליונות האחרונה המקרבת למעשה הבריאה בהתבסס על הפסוק "פֶּה אָמַר ה' שְׁמֹרוּ מִשְׁפָּט וְעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹכָה יְשׁוּעָתִי לְבֹא וְצִדְקָתִי לְהַגְלוֹת".⁹ משום כך אין זה מפתיע שמשרד עורכי הדין של וינרוט היה כתובת קבועה לכל מי שנוקק לצדקה. יתרה מזו, "בשנים 2001–2009 תרם וינרוט לצדקה יותר מ-20 מיליון שקל. כרבע גויס מלקוחות והשאר מכספו הפרטי של יעקב".¹⁰ למעשה, משרד עורכי הדין של וינרוט נחלק באופן כמעט רשמי לשני חלקים שווים בגודלם: משרד עורכי דין לצד מפעלות צדקה ופרו-בוננו. "בממוצע לשנה, יצאו מהמשרד 2,000–2,500 צ'קים לצדקה ובשנה מסוימת 30% מהתיקים היו פרו-בוננו".¹¹ אך טבעי שווינרוט הפך עד מהרה למודל חיקוי לא רק עבור פרחי המשפט החרדים אלא עבור עורכי הדין בכלל. למודל זה ולביקורת עליו אבקש להקדיש את המילים הבאות. המודל שהציג וינרוט לעשייה חברתית בעולם עריכת הדין מזכיר בכמה מאפיינים את גישת המעורבות החברתית (Social Involvement).¹² לפי גישה זו (אפשר לכנותה גישת "רווח וצדקה"), ששורשיה בתרבות האמריקנית יש הפרדה בין "המקצוען" לבין "האדם" ולבין "האזרח". המקצוען נבחן במבחן אחד ויחיד – הצלחה בתחום המקצוענות שלו. לעומת זאת "האדם" וה"אזרח" חייבים להיות גם "טובים", כלומר עליהם לתרום לחברה חלק ממה שהם הרוויחו באמצעות מקצוענותם, וזאת במסגרת מעורבותם החברתית אחרי שעות העבודה. בתרגום למקצוענות המשפטנית, הרי שלפי גישה זו, אסור לעורך הדין לשקול שיקולים חברתיים או מוסריים כלליים כשהוא יושב בכובעו כמקצוען. חובת הנאמנות שלו ללקוחו (המשלם) היא

7 עדו בן פורת "מדוע סירב וינרוט להתמנות לשופט העליון?" ערוץ 7 (11.12.2019).

8 בבא בתרא ט, ע"ב.

9 ישעיה נו 1. ראו גם בבא בתרא י, ע"א.

10 משה גורלי "וינרוט נתן הנחות לרבים מלקוחותיו" כלכליסט (24.6.2010).

11 שם.

12 בהקשר זה ראו יובל אלבשן "ריח הגלימה כריח השדה" – על יעדי החינוך המשפטי הקליני" משפטים לד 445 (התשס"ה).

מוחלטת, למעט כשהיא נוגדת את מה שנאסר בחוק ובכללי האתיקה של המקצוע.¹³ כזה היה וינרוט. מחד גיסא, ייצג משרדו את הלוקחות האמידים והבכירים ביותר ששילמו שכר טרחה גבוה ביותר; מאידך גיסא, כאמור לעיל, הוא הרבה לתרום ואף לסייע לפונים מוחלשים שביקשו את עזרתו.

ג. מנגד: וינרוט בראי מודל האחריות החברתית של המשפטן

אל מול גישת המעורבות החברתית, שלפי הנחת המוצא שלה אפשר, ראוי וכדאי להפריד בין ה"מקצוען" לבין "האדם"; מקובל להציב את גישת האחריות החברתית (Social Responsibility),¹⁴ הדורשת כי האחריות החברתית תחדור גם אל ה"מקצוען" שבאדם ותכוון את התנהגותו גם שעה שהוא שוכן במשרדו במהלך יום העבודה, ולא רק כשהוא פועל לאחר שעות העבודה ה"רגילות" שלו באחד ממפעלות הצדקה שהוא פעיל בהם. לפי גישה זו, המבקשת "רווחה וצדק", אומנם גישת המעורבות החברתית עדיפה על אפס מעשה בתחום החברתי, אך היא לא תמיד כדאית ומכאן גם לא תמיד ראויה.¹⁵

במילים ברורות יותר, גישת האחריות החברתית יוצאת נגד מודל הצדקה שבגישת המעורבות החברתית, משום שלא פעם אותם עורכי דין ביושבם בכובעיהם כמקצוענים לוקחים חלק במעשים המזיקים לחברה בכללותה, אך לאחר מכן בכובעיהם כאזרחים הם תורמים חלק ממה שהרוויחו מאותם מעשים "כשרים" אך מסריחים¹⁶ לקורבנות הנזקים שהם עצמם סייעו להיווצרותם, ובכך ממרקים את מצפונם ויוצאים ידי חובתם. שיטה זו – שבה, לדוגמה, אדם מסייע לעושה הפועלת ואחר כך תורם כמה מעות למתנ"ס שבו, בגלל עוניו, נאלץ לשהות בנה של הפועלת – אינה כדאית לחברה, ולכן מוטב שלא תהא הפרדה הרמטית בין ה"מקצוען" לבין

13 ראו את ספר היסוד בתחום: GERALD P. LOPEZ, REBELLIOUS LAWYERING: ONE CHICANO'S VISION OF PROGRESSIVE LAW PRACTICE 11–82 (1992) כן ראו William P. Quigley, *Reflections of Community Organizers: Lawyering for Empowerment of Community Organizations*, 21 OHIO N.U. L. REV. 455 (1994); יובל אלבשן "ברק אובמה, עורך דין קהילתי" מעשי משפט ב 203 (2009); יובל אלבשן "אהרון ברק – בין משפט למחאה" ספר ברק – עיונים בעשייתו השיפוטית של אהרון ברק 139 (איל זמיר, ברק מדינה וסיליה פסברג עורכים, התשס"ט).

14 יובל אלבשן "בעקבות תבוסת הרוח באושוויץ: מהוראת המשפט לחינוך לצדק" עלי משפט ד 35 (התשס"ה).

15 Yuval Elbashan, *The Legal Clinic as Laboratory: A Different Model from the Middle East*, in GLOBAL LEGAL EDUCATION APPROACHES: SPECIAL REFERENCE TO THE MIDDLE EAST 367 (Muataz M. Qafisheh & Stephen A. Rosenbaum eds., 2016).

16 בשיחה האחרונה שניהלתי עם וינרוט במשרדו דיברנו על ביטוי זה ולמדתי כי מקורו בידיד ש'איו טאקע פשר, אָבער עס שטינקט מבוסס על בדיחה יהודית בזו הלשון: אישה באה לרב ואומרת לו שהכניסה את חיתולי התינוק בטעות למרק במקום למים, ושאלה האם המרק כשר. השיב הרב: "המרק אומנם כשר, אבל מסריח".

"האדם". גם על הראשון חלות חובת רגישות חברתית (Social Sensitivity) למעשים שנעשים בתמיכתו¹⁷ אף מעבר למה שהאתיקה המקצועית או החוק מחייבים אותו.¹⁸ חשוב להדגיש: אין הכוונה לכך שאותם משפטנים יסרבו לייצג את בעלי הכוח או את אדוני השיטה. ממש לא. זכותם של האחרונים להליך הוגן וחובתם של הראשונים לתת את הייצוג המשפטי הטוב ביותר האפשרי הן מוחלטות. אולם ראוי שהרגישות החברתית הנטענת תבוא לידי ביטוי בכך שאותם משפטנים יודאו שהגינות ההליך נשמרת גם כלפי הצד המוחלש שמולם. למשל, באמצעות הסבר לצד שמנגד שאינו מבין את מהות ההליך המשפטי כי מוטב לו לקחת ייצוג משפטי ולא לייצג את עצמו או למשל בהפנייתו לגורמים המעניקים סיוע משפטי חינוך אין כסף למי שאין הפרוטה מצויה בכיסו. אמת, הדבר יקשה עליהם את מלאכת הייצוג אבל זהו הרעיון הטמון בהליך הוגן ובכך שאנו, עורכי הדין, משמשים כנאמני בית המשפט (Officer of the Court). היא טומנת בחובה את ההבנה המרחיקה לכת בדבר משמעות תוצאות ההליך המשפטי הקונקרטי על הצד השני ועל הציבור בכללותו.

בשיחה שקיימתי עם וינרוט בנושא זה בערוב ימיו, סיפרתי לו על אודות פירמת עורכי דין מהגדולות בישראל אשר ייצגה יזם וקבלן במיזם פינוי-בינוי באחת מהשכונות העניות בדרום גוש דן. מול עורכי הדין ניצבו דיירים ותיקים ומוחלשים שגרו באותם בנייני רכבת מאז שנות החמישים. הדיירים שהיו מחוסרי משאבים של ידע, כסף וקשרים סברו כי עורכי הדין של היזמים מייצגים את החוק ואין להם צורך לבזבז כסף על ייצוג משלהם. התוצאה הייתה הרת אסון מבחינתם. הם חתמו על הסכמים שבעטיים הפסידו ממוון רב. כאשר הדיירים הגיעו אלינו, לאחד ממרכזי הזכויות של עמותת "ידיד" בתל אביב,¹⁹ שבה עבדתי כעורך דין קהילתי,²⁰ זה כבר היה מאוחר מדי. ההסכמים נחתמו ולא ניתן היה לפתוח את המשא ומתן מחדש.

Christine Zuni Cruz, *On the Road Back In: Community Lawyering in Indigenous Communities*, 24 AM. INDIAN L. REV. 229 (2000) 17

בהקשר זה ראו Carrie Menkel-Meadow, *Toward Another View of Legal Negotiation: The Structure of Problem Solving*, 31 UCLA L. REV. 754 (1984) 18

עמותת "ידיד – מרכזי זכויות בקהילה" הוקמה בשנת 1997 ופעלה עד לשנת 2018 "כדי להעצים את השכבות החלשות בחברה [...] במישור המקומי מתבצעת פעילות העמותה הן בדרך של הגשת סיוע פרטני בהתמודדות עם מצוקות יום-יומיות והן בדרך של הקניית כלים לאחריות קהילתית ולהשתתפות פעילה בחיים בחברה דמוקרטית. במישור הארצי מתבצעת פעילות העמותה בדרך של מאבקים ציבוריים ומשפטיים לשינוי מדיניות" (העתק של הצהרת העמותה הנ"ל מצוי ביד המחקר). 19

מבחינה מושגית, "עורך דין קהילתי" הוא כמו רופא משפחה שעובד בקרב קהילה מוחלשת: הוא מוכר, הוא נגיש מבחינה פיזית, תרבותית ושפתית ואפשר לפנות אליו בכל שעה בנוגע לכל בעיה כדי לקבל ייעוץ משפטי. רוב עורכי הדין הקהילתיים עובדים במתכונת של "חנויות זכויות" או "מרכזי זכויות". אלה הם מרכזים שנמצאים במרכז המסחרי של אותה קהילה, ופועלים כחנויות רגילות, כדי שלא להרתיע את העוברים והשבים מלהיכנס בשעריהן. השאיפה היא שכמו שאותה פונה ענייה יוצאת למרכז המסחרי וקונה תרופות בבית המרקחת או בקופת החולים, כך היא תעבור ליד חנות הזכויות ו"תקנה" עזרה משפטית חינוך אין כסף. בד בבד, עורך הדין הקהילתי לומד את שפת הקהילה ואת הקודים התרבותיים השכיחים בה ונהיה, למעשה, למתורגמן שמתווך בינה לבין מערכת המשפט הפורמלית. כך נעשה המשפט (ובשאיפה, גם הצדק) לחלק מנוף חייהם של אזרחים 20

יש לציין, כי אותה פירמה שהובילה לתוצאה הקשה, ידועה בין היתר בכמה תיקי הפרו-בוננו שהיא עושה, ובכך שרבים מעורכי הדין שבה מלמדים שיעורים באזרחות בחינם בכמה בתי ספר באותו אזור ממש. לפי גישת המעורבות החברתית, לא נפל פגם במעשיהם והם ראויים לתשבחות הן על הצטיינותם המקצועית לטובת הלקוחות שלהם – יזמי המיזם והקבלן – והן על פעולותיהם החברתיות בשעות "שלאחר העבודה". לעומת זאת, לפי גישת האחריות החברתית, היה עליהם לוודא שהצד השני מבין כיצד פועל ההליך האדברסרי ולהמליץ לאותם דיירים מוחלשים לפנות לאגף הסיוע המשפטי הממלכתי או לאחת מהעמותות שמעניקות ייעוץ משפטי לעניים.²¹ בדרך זו הדיירים היו מקבלים ייעוץ ואף ייצוג וזכויותיהם היו נשמרות. אמת, כפי שאמרתי לווינרוט במהלך שיחתנו, ייתכן שזה היה מקשה על עורכי הדין של היזמים והקבלנים; אולם היה בכך כדי להפוך את העשייה המשפטית לצודקת ולמוצדקת כאחד.

וינרוט חשב כמה דקות ואז יצא בלהט, כהרגלו, כנגד גישה זו. הוא טען שיש סכנה בגישת האחריות החברתית, שאין להתעלם ממנה. לדידו, היא עלולה לאפשר לעורך הדין שלא לקיים את החובה הקדושה ביותר שקיימת בעולם עריכת הדין – חובת הנאמנות ללקוח – שהיא אבן הראשה של עריכת הדין עד הסוף, עד קצה גבול היכולת. וינרוט העלה חשש שבכך ייפגעו דווקא אותם לקוחות מוחלשים שגם היום לא פעם המייצגים אותם ממהרים להגיע לעסקאות טיעון ולהתפשר בענייניהם. גישת האחריות החברתית רק תחזק זאת, טען וינרוט. כשלעצמי, סברתי בדיוק להפך: כשתהיה אחריות חברתית, דווקא אותם עורכי דין שמזלזלים בלקוחות ה"קטנים" וה"לא נחשבים" שלהם יהיו חייבים לשקלל את האינטרס החברתי באיכות השירות שניתן להם כחלק מצמצום הפערים, ואז עבודתם רק תיעשה טוב יותר.

סיכום

המחלוקת בין וינרוט לביני לא נפתרה והיא הרי לא באמת תיפתר לעולם, אבל עצם הוויכוח שאני ממשיך לנהל בראשי (ומול פרחי המשפט החרדיים) עם וינרוט רק מוכיחה עד כמה הוא ראוי לשמש מודל לחיקוי. מודל לחיקוי מהסוג שפרחי המשפט מתווכחים על פעולותיו, תוקפים ומצדדים בדבריו ובולעים סיפורים על חייו בתשוקה אמיתית לפצח את הקוד שהכילה אישיותו מרובת הגוונים.

כך כלפי כולי עלמא וכך במיוחד בעבור הדור הבא של עורכות ועורכי הדין החרדיים. משום כך היה זה טבעי שאנו בפקולטה למשפטים של הקריה האקדמית אונו – אשר באמצעות שני הקמפוסים החרדיים שלה – מהווה גשר ייחודי המחבר בין עולם המשפט הישראלי לעולם התורה החרדי כבר למעלה מחמש עשרה שנים – נרתמנו לבקשתו של ד"ר חיים זיכרמן, המנהל האקדמי של הקמפוסים החרדיים, להוציא לאור ספר זה. ספר שגם עורכיו וגם הסטודנטים

שעל פי רוב מודרים ממנו. ראו יובל אלבשן "דילמת הסודות של פרקליט חנות הזכויות" **עולם בלי סודות – הסוד וחשיפתו ככלים לתיקון עולם ופרט** 129 (יובל אלבשן עורך, 2015).

21 אפשר גם לטעון כי במקרה של היעדר ייצוג או ייעוץ מהצד שמנגד, קמה להם חובה לנסח הסדר הגון יותר וזאת מן הטעם שבכל מקרה עסקינן במערכת היחסים שבה הם מייצגים את בעל הכוח.

ששקדו על הוצאתו לאור הם לא רק מעוברי הגשר הזה אלא גם מבוניו. בניצוחם של העורכים השופט ד"ר גרשון גונטובניק, פרופ' אבי וינרוט וד"ר חיים זיכרמן, ותחת שרביטם של עורכי המשנה עו"ד מיכאל קגזנוב ועו"ד שמעון אפרתי, פעלו חברי המערכת דריה אבירם, איסר אדלר, דוד בודנהיים, רגב בוטבול, אסתר גליק, נטע כ"ץ, יצחק לוי, חנה סרדי, אמיר קסנטיני ועומר רוזנוקס, להוצאת הספר, במפגן של מצוינות והתמדה, פוסעים בכך בעקבותיו של יעקב וינרוט ז"ל.

אכן, ספר זה – על שלל מאמריו שלא פעם העמדות שהם מציגים סותרות אלה את אלה – הוא מצבה נאמנה לאישיותו ולדרכו של וינרוט, שהיה מהמשפטנים שדיברו חוק ולחמו למען הצדק, אך לא שכחו ולו לרגע אחד את מידת הרחמים הדרושה. שהרי, "רק יחידי סגולה מבקשים את הצדק. האנושות כולה משתוקקת לרחמים".²²

22 כאמרתו של אוסקר וילד, שהובאה אצל הסקת פירסון אוסקר וילד – תולדות חיינו 17 (שולמית חן מתרגמת, 1960).